

מסורת הש"ס

(א) שנת פח: גיטין לו.
(ב) [תקמן פ"ח: ר"ה
י. מגילה כח. א] נפי
נחומא, (ד) [ומספח
פ"ה ה"ט, ט] [ועוד נספח
יחיד פי רבנן, ו] שקלים
פ"ה מ"א, ו] שנת כח.
סוכה נ"א, ח] [ומספח
פ"ה ה"י ומספח שבעת
פ"ה ה"ג, ט] [נספח:
לחפ"ל, ו] סוכה מה,
ז"ק פ"ד: וערכין לז:
בזכות ד"ר פ"ה תוספת
נגעים פ"ו ה"ג, ו] [ונפי
תוספות שנת פ: ד"ה
השחל],

תורה אור השלם

1. לא תקם ולא תטר
את בני עמך ואת
לְרִיבָה בְּמִדַּת אֱנִי
וְקָרָא יט יח
2. בן יאבדו כל אויבך
בְּכִצְאוֹ בְּכִצְאוֹ הַשְׁמַת
גְּבוּרָתוֹ וְחִשְׁקֵי הָאָרֶץ
אֲרָבָעִים שָׁנָה:
שופטים ה לא
3. בן יקרא חלל
בְּאֶדְמָה אֲשֶׁר יֵאלֶחֶק
נָתַן לָךְ לְרִשְׁתָּהּ נָפֶל
בְּשָׂדֶךָ לֹא גִדּוּל מִי
הַקֹּדֶשׁ: דברים כא א
4. וגם דם נקי שפך
בְּחֵירוֹת רַבְרָב מֵאֵד עַד
אֲשֶׁר מָלָא אֶת יְרוּשָׁלַם
פֶּה לִפֶּה לְבַד מִחֻסָּאֵתוֹ
אֲשֶׁר הִקְטִירָא אֶת הַיְּהוּדָה
לְעִשְׂתוֹת הָרָע בְּעֵינֵי יי
מלכים ב כא טז

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ויחידים וכו'
שוכים או יושבים. י"ב
וילי נראה ברור דחידים
הייט רבנן בדליתא בתענית
ד' יתן יחידים רבנן
ורבנן קראו חולים דלית
גמרי' דף מ"ט מ"ח חולים
רבנן כ' דלילו לפרושו
והרי כבר אמר אלל בחולם
כו:

הגהות הרמב"ח
רנשבורג

[א] גמ' וכן הוא ואמר וגם
דס נקי וכו'. י"ב ע"ן
מהרש"ח בח"א:

תום ישינים

לרבות והא גלישנא דקרא
תמי (מ"א טו, ה) ולא סר
מכל אשר יזכור (ה"י) רק
נבדנן] אוריה השמי,
והאליה מעשה דהסמא,
ובשלתא ממזל דקאלמר קיבל
דוד לשון רע לא קיבל
מדי מקרא, שאינו חושב
על עקביו כיון דרבני
היכרים חזו ביה [עמ'ת
סס], ואע"פ ששקר היה
שובג (ה"ס), ואע"פ שדמי
לית הכא עון, היינו משום
דחשיב נמי מעשה דשאל
דלגג לשון ואע"פ ששובג
היה שהיה דורש ק"ו דלעיל
בבן שנה שמשלח
בבית וצוואה, ומינה מה
היה סוד רב נחמן. ונראה
שהיה רוצה לומר שהיה כל
כך עניו שלא היה מקפיד על

שאינו נוקם. נקמתו: וטור. איזה כחש כללו: אינו כחש כלל: **השאלתני** זו היא נטייה. שהדבר שמור כללו ולא הסימו מדעמו: **דניקט** נלביה. ואם נא אחר לנקום נקמתו נקיים המשפט יסתוק: **דמפייסו** ליה. לנפש מחילה: **חולה**. אינו יכול לנפש אצבעותיו וכשמואל אחת יואלח חזרתה עמה: **ויחידים**. בחולין שאין יושבין עם שאר בני אדם אלל שוכבין או יושבין (א) לזדס: **אלל אחד**. אין נמנה אלל איש אחד: **אין מוילאין**. עם האצבע לא שלש ולא גודל דאין מוילאין שמים: ואם **היאלל שלש מוין** לו. שאינו רמאי לפי שהוא ניכר שאינו משני בני אדם שאין יכול להרחיק זה מזה: **גודל**. אם הוילא גודל אין מוין לו כלל אלל מוילאין אותו מציניס: **הממונה** **בפקיע**. הממונה על רצועות המלקות: **שלש**. אצבע שליש אם הוילא שלש מוין לו קא סלקא דעמיה מוין לו שנים: **מטרקא** **דטייע**. רצועות ישמעאלים העשויה שוט לסוסים: **דפסיק רישיה**. לך קרייה פקיעה שאינה רחבה בראשה כשאר רצועות מלקות אלל מפסקת בראשה לרצועות דקות כדי שירגיש בה הסוס יותר ופקיע לשון פיסוק ודקדים כמו מבלאי מכנסים הכניסם מפקיעין לשון קריעה: **דפסן**. במסכת שקלים (פ"ה משנה א): **ניצא**. שם האיש: **היו מפקיעין**. לעשות פמילות לשמחת בית השואבה **בגג**: **נגדל**. רצועות מלקות: **על מעלות האולם**. זה הכית חולמות רחבה בנה שם הורדוס כמו שכתוב בספר יוסף בן גוריון. על מעלות האולם יסר הכית חולמות גרסין בתוספתא: **על מי להציא**. משל מי תלקח מן היושבים בעיר או מן הכהנים שומרי עורה: **וגו**. לעקור: **הרי הוא כפרסכס**. מיתמו מכפר עליס: **ארבע אמום מאי עבידסיהו**. גבי מרות שפיות דמים: **עשרה דברים**. צצצא קמא חשיב להו צפרק מרובה (דף פ"ב): אינה

שהיו שניהן שוין ורצין ועולין בכבש: **ת"ר** מעשה בשני כהנים שהיו שניהן שוין ורצין ועולין בכבש קדם אחד מהן לתוך ארבע אמות של חבירו נטל סכין ותקע לו בלבו עמד רבי צדוק על מעלות האולם ואמר אחינו בית ישראל שמעו הרי הוא אומר כ"י ימצא חלל באדמה ויצאו זקנדן ושופטין אנו על מי להביא עגלה ערופה על העיר או על העזרות געו כל העם בכביה בא אביו של תינוק ומצאו כשהוא מפרפר אמר הרי הוא כפרתכם ועדיין בני מפרפר ולא נטמאה סכין ללמדך שקשה עליהם טהרת כלים יותר משפיות דמים א וכן הוא אומר וגם דם נקי שפך מנשה [הרבה מאד] עד אשר מלא [את] ירושלים פה לפה הי מעשה קדים אילימא דשפיות דמים השתא אשפיות דמים לא תקינו פייסא אנשברה רגלו תקינו אלא אנשברה רגלו קדים וכיון דתקינו פייסא ארבע אמות מאי עבידיתיהו אלא לעולם דשפיות דמים קדים ומעיקרא סבור אקראי בעלמא הוא כיון דהווי אפילו"י ממילא אתו ליד סכנה תקינו רבנן פייסא עמד רבי צדוק על מעלות האולם ואמר אחינו בית ישראל שמעו הרי הוא אומר כי ימצא חלל באדמה אנן על מי להביא על העיר או על העזרות וירושלים בת אתווי עגלה ערופה היא והתניא דברים נאמרו בירושלים וזו אחת מהן

בראשונה פרק שני יומא

שתים מוציא אחת מבעיא. אע"ג דבכמה דוכתי קתני לא זו אף זו מ"מ היכא דאיכא שניא אחרינא קאמר ליה ועוד דהיכא דהווי זה בכלל זה לגמרי לא הוה ליה למיתניי והא דלא פריך הכי דריש פ"ק דעירובין (דף ז:) וזריש פרק קמא

דסוכה (דף ז:) דקאמר ר' יהודה מכשיר עד ארבעים ומשמים אמה השחא חמשים מכשיר ארבעים מיציעא יס לומר דכל היכא דלא הוי דווקא אלל הוה דקין יותר לא פריך הכי דממשי דריש מפנין (שנת דף ק"ו): ארבע וחמש קופות ארבעה וחמשה דלאמרי חמש אלל

המקשה שהם חמש מפנין ארבע מיציעא הוה סלקא דעמיה דדוקא הוה ומשני ליה דלאו דווקא הווי וצפרק צנות כומיס (מה דף לו): דקושי מטהר ארבעים וחמשים יוס פריך ליה משום דדוקא הוה דאין קושי מטהר לעולם וצפרק אלמנה ניונית (כמנות דף י"ז). דקאמר אלמנה ששהמה שמים ושש שנים ולא מצעה מונומיה איצדה מונומיה ופריך ליה אע"ג דהתם לאו דווקא דכ"ש אם שהמה יותר דאיצדה יס לומר משום דהתם הווי שמים ושש שנים וזו ואין צריך לומר זו והלכך פריך ליה וכן צנוק צצא קמא (דף ק"ח): גבי לוקח מן הרועים ארבע וחמש זאן אלל לא שמים ושש ופריך השחא ארבע וזנינן חמש מיציעא התם נמי הווי זו ואין צריך לומר זו וצפרק צמה אשה (שנת ד' ס:) גבי סנדל הכסומר פריך ליה משום דפשיטא ליה דהווי דוקא ד' או חמש אלל לא טובא וזכר פ"ק אע"פ (כמנות ד' ס). משהה אדם אשמו שמים ושש שנים וגבי מינוק יונק והלכך ארבע וחמש שנים (סס ד' ס:) איכא למימר דפשיטא ליה דהוה דקין טובא הלכך לא פריך ליה אי נמי צהיה דמינוק יונק ארבע וי' שנים י"ל דדוקא קאמר ד' לביא וי' לכושט:

וירושלים אינה מביאה עגלה ערופה כו' והתניא

כו'. תימה לי מאי פריך לימא דכרבי יהודה ס"ל דאמר לעיל צפ"ק (דף י"ב). דירושלים נתחלקה לשנים ואפי' עזרות איכא למ"ד התם דנתחלקו לשנים יש לומר דכלאו הכי דקין לשני כדי להרבות צבניה דקין לא שייך עגלה ערופה אלל היכא דלא נודע מי הכהו והכא הרי נודע ועוד דקאמר על העיר או על העזרה פשיטא דעל העזרה לא מיימין דהא העיר הקרובה כתיב ועזרה לאו עיר הוא אלל לאפשי צערא צעלמא הוה דקאמר הכי:

א"י שפורש בתלמוד ארץ ישראל מהו הצביע, הוציא אצבעותיהם הוציא אחת מוין לו, שתי [מונין] לו שלש אין מוין לו, ובעו לה התם מהו אין מוין לו כל עיקר או אין מוין לו את היתירה, ופשטה אין מוין לו את היתירה. ועוד אמרו כיצד היה מפיס מהלך לימין או לשמאל, א"ר בן בר חייה כמה דתני מי שוכח בלשונא אמר ליה שאל מינוא איה עמי למחאה, דהא אמר לימין הפיס מהלך. תלמידו דר' יונה בשם ר' בון בר חייה לשאלא מהלך הוה שוכח מהלך שוכח מי שבער עליו הפיס פמנים מזה שאל עליו הפיס אלא פעם אחת. ש"ם כשמוציא אצבעותיו לפייס מי שוכח

אמר כוליא ונטל מצנפת אחד מהן ומוציא כל אחד אצבעו ועובר המנין על האצבעות ומונה והולך, ובמקום שמשלים החשבון הוא הוזהר. פקיע מדורות, והיא מטרקא, והיא כמין חבל מפחיל חלוי במקל כגון הרצועה שבי"ד מכין בה. פי' הממונה בפקיע, הממונה להכות בזה הפקיע.

עין משפט
גר מצוה

א מ"י פ"ו מהלכות
דעות הלכה סמג לאוין
לא:
ז מ"י שם הלכה ס סמג
לאוין י:
ג [מ"י] שם פ"ב הלכה ג
ופי"ה הלכה יג:
ד ח מ"י שם פ"ו הל' ז
[ופי"ב מהל' משנה הל'
ז]:
ה ח מ"י פ"ד מהלכות
מסות הלכה ג:
ו ח מ"י פ"ח מהלכות כלי
הקדש הלכה ו:

רבינו חננאל

שאני נוקם ונוטר כנחש
אינו תלמיד חכם. איני,
והא כתיב לא תקום ולא
תטור. ודחינן ההוא
במקום. כדנתיא איזו היא
נקמה השאלני מגלך א"ל
לאו. למחר אמר לו זה
השאלני קרדומך כו'. כגון
אילו דברים שחן של מקום
אסור אבל צעירא דגופא
כגון ביוון ויציא בו
אוינו. והתניא
הנעלבים ואינם עולבין
שומעין חרפתם ואינם
משיבין עושינן מאהבה
ושמחים ביסורין. עליהם
הכתוב אומר ואהביו
המביטין על מדותיו
מבעירין לו על כל פשעיו.
ופרקין דמפיסו ליה
ומפיס. ומה הן מוציאין
אחת או שתיים. ומתמהנין
השתא שתי מוציאין
אחת מבעיא. ופריך רב
הסדא האי דקתני אחת
בשריא, שתיים בחולי,
שאני מתאמץ להוציא
אחת, ושתיים שמוציא
החוליה אין מוין אותה לו
אחת. והתניא כרב
חסדא אחת מוציאין שתיים
אין מוציאין, ויחידים
מוציאין שתיים ואין מוין
לו אלא אחת, לומר שאין
באין ליד עורה. ויחידים
הללו הן רבנן שנקראו
יחידים ונקראו חוליים,
יחידים כדתנן בתענית
התחילין] היחידים
להתענות, ואמרין התם
מאן יחידים אמר רב הונא
רבנן. חולין דגוסינן
בגדין בתחילת פרק
הנודר מן המבושש רבא
אמר מאן חולין רבנן, רבא
לשמייה דאמר כמאן
מצינן האידינא אקצירי
ומריע כחאי תנא, קצירי
קצירי ממש מריע רבנן.
ואקשינן וכו' המוציא
שתיים אחת מוין לו,
והתניא אין מוציאין לא
שלש ולא גודל במקדש
מפני הרמאי, ואם הוציא
מוין לו גודל אין
שתיים לו. ולא עוד אלא
שהמוציא גודל או שלש
לוקח מן הממונה בפקיע.
ואקשינן מאי מוין לו
דקתני אחת. וזה כולו
לענין המבעיעין למנין
כאשר אמרנו למעלה. אבל
המבעיעין לפייס המוציא
אחת מוין לו אחת
והמוציא שתיים מוין לו
שתיים. ומצאנו זה הדבר